

Halk sağlığında yeni yönelim: halk sağlığı öz yeterlikleri

Özkan ÖZKAHRAMAN

ÖZET

Sağlık hizmetlerinin temel amacı, sağlıklı bir toplum yaratmaktır. Bu olgu baki baki bir amaç oldu u gibi, sosyal ve ekonomik kalkınmanın da en temel amaçlarından biridir. Günümüzde ulusların en büyük zenginlik kaynağı, sağlıklı ve eğitimli insan gücü olarak kabul edilmektedir. Yüzyılımızda bilimsel, teknolojik ve sosyal alandaki hızlı gelişme ve değişimlere uyum sağlayamayan profesyonellerin mesleki yetersizliğe ve verimsizliğe düşmeleri kaçınılmazdır. Son yıllarda tıp alanında sağlık çalışanlarının alanlarına özgü her daim hazır olmalarını sağlamak için standartlaştırılmış, ölçülebilir bir yeterliğe ulaşmaları gerekmektedir. Yeterlikler, kurumun fonksiyonları ve bunları ele tirmek için kurum üyeleri tarafından gösterilen bilgi, yetenek ve becerilerdir. Halk sağlığı kurumlarının yeterliği kurumda her düzeyde çalışanın gösterdiği iletişim, koordinasyon ve işbirliğine bağlıdır. Yeterlik sürekli gelişimsel süreçte ele tirdiği öğrenme ve ahlaki değerlere temelli bilgi gerektirir. Öz yeterlikler iş, kurum ya da çalışanlarda; disipline özel yeterlikler ise meslek grubuna özgü beklenen bilgi ve becerilerle ilişkili olarak uygulanır. Yeterlikler genellikle bazı alanlarla sınıflandırılmış performansın beklenen düzeylerinde eğitim, deneyim ve mesleki sınıflamalara temellidir. Yeterlikte beceri düzeyleri; farkında, bilgili, yeterli ya da az, biraz, iyi ve mükemmel olarak tanımlanabilmektedir. Yeterlikler müfredat ve kurs içeriklerinin revizyonu ve değerlendirilmesinde önemli bir rehberdir. Aynı zamanda yeterlikler çalışma ortamında oryantasyon programının gelişiminde, sürekli eğitim hizmeti sağlamada, görev tanımlarında, performans değerlendirilmede, iş gücü gelişimini sağlamada, güvenlik ve etik standartlara bağlılığın sağlanabilmesinde kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halk sağlığı; yeterlilik; öz yeterlik; halk sağlığı öz yeterliliği.

Public health new trend: public health core competencies

Abstract

The main purpose of health care services is creating a healthy society. This case is an end in itself and also one of the main objectives of social and economic development. Today, the greatest source of wealth of nations is regarded as healthy and well-educated labor force. In our century, it is inevitable that professionals who can not adopt to the rapid development and changes in the scientific, technological and social areas fall into occupational incompetence and inefficiency. In recent years, in the medical field, to provide readiness of health professionals in their areas at all times, it is required that they must achieve standardized, measurable competencies. Competencies are functions of institution and knowledge, abilities and skills shown by the members of the institution to criticize them. Competencies of public health agencies depend on communication, co-ordination and co-operation in which at all levels of workers show. In continuous developmental process, competency requires information based on critical thinking and moral values. While core competencies are applied to business, organization or workers; discipline specific competencies are applied to the occupational group in relation to the expected knowledge and skills. Competencies are generally based on the education, experience and professional classifications in expected levels of performance classified with some areas. In competency, skill levels can be defined as aware, knowledgeable, not enough or too little, a little, good and excellent. Competencies are important guide for revision and evaluation of the curriculum and course content. At the same time, competencies contribute the development of quality assurance system in the medical field when they are used for development of orientation program in the work environment, providing continuing education service, task descriptions, performance evaluation, providing workforce development, providing the adherence to security and to ethical standards.

Keywords: Public health; competency; core competency; public health core competency.

HALK SA LI I ÖZ YETERL KLER

Halk sa lı ı çalı anları son yıllarda kendi mesleki yeterlikler dizisini geli tirmi tir ve böylelikle çalı anların yeterliklerinin belgelenmesinin gereklili i üzerinde durmaya ba lamı lardır. Halk sa lı ı çalı anlarının öz yeterlikleri, toplum temelli uygulamalara rehberlik etmesi, yönlendirici olması ve e itim programlarını ekillendirmesi amacıyla geli tirilmi tir. Bu nedenle halk sa lı ı çalı anlarının ö rencilikleri döneminde e itim müfredatlarının içeri inde bu alanların ele alınması ile ö rencilerin uygulamaya hazır olu ları ve ula tıkları düzeyleri ölçmek için öz yeterlikleri kullanması gerekmektedir (1).

Tıp Enstitüsü "Halk Sa lı ının Gelece i" raporu ile halk sa lı ı çalı anlarının "Sa lıklı nsan 2010" hedeflerine ula malarında e itimin gerekli oldu unu vurgulamı tır. Yeterlik temelli bir aracın kullanımıyla halk sa lı ı çalı anlarının sürekli e itim gereksinimlerine rehberlik sa layabilir. Özellikle "Sa lıklı nsan 2010" halk sa lı ı çalı anlarının öz yeterliklerini arttırmaları yönünde geli tirilmi ve a a ıdakileri içermektedir (2).

-Halk sa lı ı kurumlarının çalı ma sistemleri "Halk Sa lı ı Çalı anları Öz Yeterlikleri"ni içermelidir.

-Sa lık okulları Temel Halk Sa lı ı Hizmetleri (THSH)'ne temelli öz yeterlikleri geli tirmek için müfredat içeri ini düzenlemelidir.

-Halk sa lı ı kurumları çalı anlarının halk sa lı ı öz yeterliklerini geli tirmek için sürekli e itim sa lamalıdır. Halk sa lı ına özgü genel ve disipline özel öz yeterlik setleri geli tirilmi tir. Bu öz yeterliklerin amacı; ilk olarak yaygın olarak kullanılan yeterlikleri belirlemek, ikinci olarak topluma hizmetin sunumu için yeterlik ve becerilerin geli imini sa lamada gerekli olan THSH'ni sa lamaktır. Üçüncü amacı ise halk sa lı ı alanındaki uzmanların yeterliklerini de erlendirmektir (3). Halk sa lı ı kurumları çalı anlarını de erlendirmek için de yeterlik setlerini kullanabilir. Güçlü bir halk sa lı ı i gücünü olu turmak, kariyer geli imini kolayla tırmak, örgütsel sınırı belirlemek ve yararlı ileti im kurmak için öz yeterliklerin kullanımı önemlidir. Öz yeterlikler, THSH'nin e itim ve ö retimdeki önemini vurgulayarak halk sa lı ı çalı anının görevine ve çalı ma durumuna göre uygun e itim almasını sa lamak amacıyla belirlenmi tir. Halk sa lı ı uygulamalarının disiplinler arası do asını güçlendirmek ve yarar sa lamak için yeterlik temelli e itimlere katılmanın önemi vurgulanmaktadır. Halk sa lı ı çalı anlarının en azından öz yeterliklerin farkında düzeyinde olması beklenmektedir. Öz yeterlikler i gücünü de erlendirmede kullanılan ba ka formlarla karı tırılabilir. Öz yeterlikler görev tanımlarını olu turmak, çalı anların geli imsel gereksinimlerini belirlemek, müfredat geli tirmek ve incelemek, yeni personelin oryantasyonu, e itim ihtiyaçlarını belirlemek ve halk sa lı ı çalı anlarının kendilerini de erlendirme süreçlerini geli tirmek amaçlı kullanılmaktadır. (4).

Halk sa lı ı çalı anlarının THSH'ni sa lamak için yerine getirmeleri gereken toplum temelli hizmetler unlardır (5);

- Hastalıkların epidemi ve yayılımını önlemek
- Toplumu çevredeki risklere kar ı korumak
- Yaralanmalardan korumak
- Sa lıklı davranı ları desteklemek

-Do al afetler ve onların etkilerinden korunmak için topluma yardımcı olmak

-Toplumun sa lık hizmetlerine ula ılabilirli i ve kalitesini sa lamak

Bu hizmetleri gerçekle tirmek için halk sa lı ı çalı anlarının temel becerilere sahip olması gerekmektedir. Bu temel beceriler ara tırma yapma, toplum verilerini toplama, analiz etme ve toplumun sa lık verilerini sunma, analitik becerilere sahip olma, ileti im becerileri, liderlik, politika geli tirme ve program planlama olup temel halk sa lı ı biliminden kaynak alan bioistatistik, epidemiyoloji gibi becerileri de içermektedir. Ek olarak halk sa lı ı kurumlarında çalı anlardan kültürel duyarlılık ve kültürel yeterlikle ilgili beceriler, ö retim becerileri, finansal planlama ve yönetim becerilerinin de var olması beklenmektedir (5,6).

Oysa ülkemizde e itim birimlerinde görevlendirilen ki ilerin yetersizli i, görevlerini yapabilmek için aranan mesleki yeterlik ve yöneticilerin olumsuz tutumları gibi nedenlerle Sa lık Bakanlığı bünyesinde ve kurumsal boyutta düzenlenen hizmet içi e itimler istenen yeterlikte gerçekle memektedir (7). Halk sa lı ı çalı anlarının algıladıkları öz yeterlik düzeyleri do rultusunda gereksinim duydukları alanlarda çalı tıkları kurumun artları göz önüne alınarak kurum yöneticileri aracılı ıyla olu turulan sürekli e itim programları; çalı anların mesleki hatalarını önleyerek, mesleki doyum sa lamalarını ve çalı tıkları ekip içinde birbirleriyle olan ileti imlerini arttırmaları konusunda yarar sa layaca ı dü ünülmektedir.

Halk Sa lı ı Çalı anlarının Öz Yeterliklerinin Geli im Süreci

Yeterlik temelli e itim programlarının sonuçlarına göre halk sa lı ı çalı anları için gündemdeki konulara özel geli tirilen yeterlik formülasyonları; genetik yeterlikler, öz yasal yeterlikler, acil durum hazırlık yeterlikleri, bioterorizm hazırlık yeterlikleri ve bili im yeterlikleridir (Tablo 1) (8). Halk sa lı ı alanında ki yeterliklerin geli im sürecine bakıldı ında ilk olarak tıp enstitüsü 1989 yılında halk sa lı ı öz fonksiyonlarını tanımlamı tır. Bu fonksiyonlar de er biçme, politika geli tirme ve güvence olarak olu turulmu tur (9,10).

Amerika'da "Ulusal ehir ve Ülke Ofisleri Birli i" ile "Hastalık Kontrol Merkezi" (CDC) halk sa lı ı öz fonksiyonlarına temelli THSH'lerini belirlemi tir. Halk Sa lı ı Fonksiyonlarını De erlendirme Komitesi tarafından halk sa lı ı öz fonksiyonlarına temelli THSH 1994 yılında kabul edilmi tir. THSH'leri özellikle çalı ma süresince toplum temelli uygulamalara fazlaca a rırlık veren meslekleri ilgilendirmekte ve onlardan bu hizmetleri yerine getirmeleri beklenmektedir (11,12). THSH'lerini kullanarak bir çok yeterlik setleri olu turulmu tur. Halk sa lı ında genetik yeterlikler THSH'lerini kullanarak 2000 yılında CDC tarafından olu turulmu tur. Genetik yeterlikler içerisinde yöneticiler, klinikçiler, çevre sa lıkçılar, epidemiyologlar, sa lık e itimcileri, laborant olarak çalı anlara özel genetik yeterlikler belirlenmi tir. Genetik yeterlikler belirlenen 6 meslek grubuna özel 7 alandan ve 201 maddeden olu maktadır (13). Halk Sa lı ı Çalı anları Öz Yeterlikleri (HSCÖY) ise 2001 yılında Council on

Yeterlik Konuları	Halk Sağlığının Öz Fokksiyonları	10 Temel Halk Sağlığı Hizmeti	Halk Sağlığında Genetik Yeterlikler	Halk Sağlığı Çalışmalarının Öz Yeterlikleri	Halk Sağlığı Çalışmaları İçin Öz Yasal Yeterlikler	Halk Sağlığı Çalışmaları İçin Acil Durum Hazırlık Yeterlikleri	Bioterrorizma Hazırlık Yeterlikleri	Halk Sağlığı Hemenhemen İçin Yeterlikler	Halk Sağlığı Hemenhemen Öz Yeterlikleri	Halk Sağlığı Bilgi Yeterlikleri
Yıl	1939	1994	2000	2001	2001	2002	2002	2003	2003	2005
Beceri Alanları	1-Değer Biçim ve 2-Politik Geliştirme 3-Güvence	1-Gözlem 2- İnceleme/teşhis 3-Eğitim 4-Toplum Ortaklarını Harekete Geçirme 5-Politik ve planlar geliştirme 6-Yasa ve kanunları uygulama 7-Gerektğinde sağlık hizmetleri ile bağlantı kurma 8-Yeterli İşgücü Sağlama 9-Hizmetlerin Kalitesi ve Kolay buluna bilginin etkisini değerlendirme 10-Sağlık sorunlarına yeni çözümler getirmek için araştırma yapma	1-Analiz etme ve değer ölçme 2-İletişim 3-Politik geliştirme 4-Kültürel Yeterlikler 5-Terrel Halk Sağlığı Bilimi 5-Liderlik ve Sistemsel Düşünme 7-Yönetim ve Bilgi Sistemleri (Mali)	1-Analitik Değerlendirme Becerileri 2-Politik Geliştirme / Program Planlama Becerileri 3-İletişim Becerileri 4-Kültürel Yeterlikler 5-Terrel Halk Sağlığı Bilimi 5-Uygulama Becerilerinin Toplamı Boyutları 6-Halk Sağlığı Temel Bilim Becerileri 7-Mali Planlama ve Yönetim Becerileri 8-Liderlik ve Sistemsel Düşünme Becerileri	1-Halk sağlığı güçleri –genel olarak 2-Oronteyi/ Yönetici 3-Oronteyi/ Yasalarını Düzeltme 3-Oronteyi/ Yasal Tavsiyeleri Elde Etmeçyi Anlama 4 Yaer, Halk Sağlığı Hizmetleri ve Fonksiyonları 5-Yasal Eylemler 6-Yasal Sorumluluklar 7- Personel/Kontrat Yasası	1-Tüm Halk Sağlığı Çalışmaları İçin Acil Durum Hazırlık Yeterlikleri 2-Halk Sağlığı Lider/ Yöneticilerin Yeterlikleri 3-Halk Sağlığı Çalışmalarının Yeterlikleri 4 Halk Sağlığı Teknik Destek Çalışmalarının Yeterlikleri	1-Uygulamalı Epidemiyoloji 2-Halk Sağlığı Sistemi 3-Toplum Sağlığını Geliştirme 4-Politik Geliştirme, Savunuculuk ve Halk Sağlığı Yasası 5-Program Geliştirme ve Değerlendirme 6-Halk Sağlığı Yönetimi 7-Halk Sağlığına Acil Hazırlık ve Cevap 8-Çevre Sağlığı	1-Nüfusun değerlendirilmesi için yeterlikler 2-Nüfusa dayalı planlama için yeterlikler 3-Müdaaleleri uygulamak için yeterlikler 4-Suç ve sonuçlarının değerlendirilmesi için yeterlikler	1-Analitik Değerlendirme Becerileri 2-Politik Geliştirme / Program Planlama Becerileri 3-İletişim Becerileri 4-Kültürel Yeterlik 5-Terrel Halk Sağlığı Bilimi 5-Uygulama Becerilerinin Toplamı Boyutları 6-Halk Sağlığı Temel Bilim Becerileri 7-Mali Planlama ve Yönetim Becerileri 8-Liderlik ve Sistemsel Düşünme Becerileri	1.Sınıf Bilginin Etikli Kullanımı 2.Sınıf Bilgi Teknolojisinin Etikli Kullanımı 3.Sınıf Bilgi Teknoloji Projesinin Etikli Yönetimi

Tablo 1. Halk sağlığı gücüne ait yeterliklerin yıllara konulara ve alanlara göre dağılım süreci

Linkages (Bağlar Konseyi) tarafından 8 beceri alanı, 68 yeterlik maddesinden oluştu (5,6,14). Halk Sağlığı çalışanları için öz yasal yeterlikler Johns Hopkins ve Georgetown Üniversitesi Halk Sağlığı ekibi ile CDC ve Halk Sağlığı Fonu ile birliktir kurarak 2001 yılında hazırlanmıştır. Bu yeterlikler halk sağlığı yasaları ile ilgili uzmanlıkları olan halk sağlığı liderlerine ve halk sağlığı çalışanlarının eğitimi için rehberlik ederek hizmet eder. Halk sağlığı yasal yeterlikleri 7 alan ve 37 yeterlik maddesinden oluşmaktadır (15).

Columbia Üniversitesi Hemirelik Okulundaki Sağlık Politika Merkezi Tarafından "Halk Sağlığı Çalışanları için Acil Durum Hazırlık Yeterlikleri" 2002 yılında oluşturulmuştur. Acil Durum Hazırlık Yeterlikleri 4 alana özgü 21 yeterlik maddesinden oluşmaktadır (16). Aynı kurum tarafından Bioterrorizme Hazırlık Yeterlikleri 2002 yılında oluşturulmuştur. Her bir yeterlik alanı halk sağlığı uygulamaları için önemli olan bilgi, tutum ve beceriden oluşur. Bioterrorizme hazırlık yeterliklerinde ise bu yeterlik alanlarına karışık gelen 8 yeterlik grubu bulunmaktadır (17). Minnesota Sağlık Birimi tarafından Halk Sağlığı Hemirelik için Yeterlikler 2003 yılında belirlenmiştir. Bu yeterlikler 4 alana temelli 195 yeterlik maddesinden oluşmaktadır (18). Quad Konsey 2003 yılında halk sağlığı çalışanlarının öz yeterliklerine temelli halk sağlığı hemirelerinin öz yeterliklerini belirlemiştir. Bu yeterlik listesi 8 alanda hemirelerin uygulamaları ve onlardan beklenen aktiviteler ve her bir alana özgü beceriler ve yönetici/uzman/idareci olarak çalışan düzeylerinde belirlenmiş toplam 68 yeterlik maddesinden oluşmaktadır (11). Halk Sağlığı Bilim Yeterlikleri Halk Sağlığı Okullar Birliği ile CDC tarafından birliktir kurularak fonlanmıştır. Washington Üniversitesi öğretim üyesi Bryant Karras tarafından 2005 yılında halk sağlığı bilim uygulamaları alanında gerekli olan bilgi ve becerileri yansıtan öz yeterlikler geliştirilmiştir. Halk sağlığı bilim yeterlikleri çalışanlar grubu; üniversiteler, sağlık birimleri, halk sağlığı uygulama merkezleri, enfeksiyon hastalıkları merkezleri, CDC, epidemiyoloji program ofisleri, tıp fakültesi halk sağlığı bilim dalları, hemirelik okulları, aile hekimliği vb. birimlerinde çalışanlardan oluşmaktadır. Halk sağlığı bilim yeterlikleri 3 sınıftan ve toplam 45 yeterlik maddesinden oluşmaktadır (19).

HSCÖY halk sağlığı gücünü geliştirmek için konsey tarafından halk sağlığı çalışanlarının tümüne uygulanabilecek şekilde geliştirilmiştir. Halk sağlığının akademik müfredat içeriğini tanımlamak ve THSH'ni gerçekleştirmek için halk sağlığı gücünün sahip olması gereken becerilerle donatılmış olarak sürekli gelişimi sağlamak için rehberlik etmektedir (11). HSCÖY tıp enstitüsünün uygulamaya temelli eğitim vizyonunu destekler ve halk sağlığı gücünü geliştirmeye yardımcı olur (20-22). Bireyler, aileler, eğitimciler gereksinimleri doğrultusunda bir öz yeterlikler listesi oluşturmak için bu listeyi bir başlangıç noktası olarak kullanmalıdır (5,6,14).

Dünyada pek çok ülkede Halk Sağlığı alanında HSCÖY'lerinin belirlenmesine yönelik pek çok çalışmaları yapılmıştır (1-3,11,18,20,22-34). Ülkemizde ise bu konuda

ilk çalışmaları 2009 yılında Özkahraman (35) tarafından yapılmıştır. Çalışmada halk sağlığı çalışanlarının yeterliliği orta düzeyde (bilgili) bulunmuştur. Halk sağlığı çalışanlarının algıladıkları öz yeterlik düzeyleri doğrultusunda gereksinim duydukları alanlarda çalışmaları kurumun artları göz önüne alınarak kurum yöneticileri aracılığıyla oluşturulan sürekli eğitim programları; çalışanların mesleki hatalarını önleyerek, mesleki doyum sağlamalarını ve çalışanları ekip içinde birbirleriyle olan iletişimlerini arttırmaları konusunda yarar sağlayacaktır. Bu nedenle ülkemizde bu konuda yapılan ilk çalışmada halk sağlığı çalışanlarının toplum temelli uygulamadaki öz yeterliklerinin belirlenmesinde etkili olan faktörlere yönelik bazı örneklem gruplarında çalışanların yapılması gerektiği vurgulanmıştır (35).

KAYNAKLAR

1. Swider S, Levin P, Ailey S, et al. Matching Graduate Curriculum in Public/Community Health Nursing to Practice Competencies: The Rush University Experience. *Public Health Nursing*. 2005; 23: 190-5.
2. Issel LM, Baldwin KA, Lyons RL, Madamala K. Self-reported competency of public health nurses and faculty in Illinois. *Public Health Nursing*. 2006; 23: 168-77.
3. Day C, Bialek R, Downing D. Competencies for Health Care Workers in Public Health. *Abstr Acad Health Services Res Health Policy Meeting*. 2002; 19: 2.
4. Description [Internet]. [cited 2007]. Available from: <http://www.health.gov/phfunctions/project.htm>.
5. Council on Linkages Between Academia and Public Health Practice [Internet]. Organization and Management [2005; cited 2007]. Available from: <http://www.phf.org/Link/research.htm>.
6. Council on Linkages [Internet]. Competency List. [2001; cited 2007]. Available from: <http://www.trainingfinder.org/competencies/pb.aspx?tabID+94>
7. Özpulat F. Sağlık Bakanlığı Ankara Dışkapı Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Çalışmakta Olan Sağlık Personelinin Hizmet İçi Eğitim Programına İlişkin Görüşlerinin Saptanması [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Sağlık Eğitimi Programı; 2006.
8. Turnock BJ. Roadmap for Public Health Workforce Preparedness. *Journal of Public Health Management Practice*. 2003; 9: 471-80.
9. Institute of Medicine [Internet]. The Future of Public Health. Washington DC: National Academy Press; 1998 [cited 2007]. Available from: <http://www.nap.edu/permissions>.
10. The Future of The Public's Health in The 21 St Century [Internet]. Institute of Medicine 2002, Shaping the future for health; 2002 [cited 2007]. Available from: <http://www.iom.edu/Object.File/Master/4/165/AssuringFINA L.pdf>.
11. King MG, Erickson, GP. Development of Public Health Nursing Competencies: An Oral History. *Public Health Nursing*. 2006; 23: 196-201.

12. The Key Ingredient of The National Prevention Agenda: Workforce Development. A Companion Document to Healthy People 2010, National Center for Health Workforce Information and Analysis; 2010. 22-31.
13. Genetics Competencies in Public Health [Internet]. [cited 2007]. Available from: <http://www.cdc.gov/genomics/training/file/print/competencies/CompsAdministrator1.pdf>.
14. Council on Linkages Between Academia and Public Health Practice [Internet]. [2006; cited 2007]. Available from: <http://phf.org/Link.htm>.
15. Center for Law and the Public's Health [Internet]. Core Legal Competencies for Public Health Professionals [2001; cited 2007]. Available from: <http://www.publichealthlaw.net/Training/TrainingPDFs/PHLCompetencies.pdf>.
16. Core Public Health Worker Competencies for Emergency Preparedness and Response [Internet]. [2001; cited 2007]. Available from: <http://www.doh.state.fl.us/chdCharlotte/Competencies.pdf>.
17. Core Competencies for Bioterrorism Preparedness [Internet]. General Core Competencies for all Public Health Nursing. [cited 2007]. Available from: <http://www.jcu.edu.au/school/sphtm/survey/BT/core.htm>.
18. Cross S, Block D, Josten L, et al. Development of the Public Health Nursing Competency Instrument. *Public Health Nursing*. 2006; 23: 108-14.
19. O'Carroll PW. (2002). Informatics Competencies for Public Health Professionals Northwest Center for Public Health Practice. University of Washington School of Public Health and Community Medicine [Internet]; 2002 [cited 2007]. 16-8. Available from: http://www.nwcphp.org/docs/phi/comps/phi_print.pdf.
20. Gebbie KM, Hwang I. Preparing Currently Employed Public Health Nurses for Changes in the Health System. *American Journal of Public Health*. 2000; 90: 716-21.
21. Bartee RT, Innail SD, Olsen SE, et al. Assessing Competencies of the Public Health Workforce in a Frontier State. *Journal of Community Health*. 2003; 28: 459-69.
22. Abrams SE. From Function to Competency in Public Health Nursing 1931 to 1923. *Public Health Nursing*. 2004; 21(5): 507-10.
23. Foss GF, Janken JC, Langford DR, et al. Using Professional Specialty Competencies to Guide Course Development. *Journal of Nursing Education*. 2004; 43: 368-75.
24. Jakeway CC, Cantrell EE, Cason JB, et al. Developing Population Health Competencies Among Public Health Professionals in Georgia. *Public Health Nursing*. 2004; 23: 161-7.
25. Bondy SJ, Johnson I, Cole DC, Berkowitz K. Identifying Core Competencies for Public Health Epidemiologists. *Canadian Journal Of Public Health*. 2008; 99: 246-51.
26. Demers AR, Mamary E. Assessing the Professional Development Needs of Public Health Educators in Light of Changing Competencies, Centers for Disease Control and Prevention. *Public Health Research, Practice and Policy*. 2008; 5: 4-7.
27. Maltby H. Use of Health Fairs to Develop Public Health Nursing Competencies. *Public Health Nursing*. 2006; 23: 183-9.
28. Mayer JP. Are The Public Health Workforce Competencies Predictive of Essential Service Performance? A Test at a Large Metropolitan Local Health Department. *Journal of Public Health Management Practice*. 2003; 9: 208-13.
29. Oppewal S, Lamana BF, Gleen LL. Comparison of the Dissemination and Implementation of Standardized Public Health Nursing Competencies in Academic and Practice Settings. *Public Health Nursing*. 2006; 23: 99-107.
30. Ouzts KN, Brown JW, Swearingen CAD. Developing Public Health Competence Among RN-TO-BSN Students in A Rural Community. *Public Health Nursing*. 2006; 23: 178-82.
31. Pflieger DE, McHattie WE, Diack HL, et al. Views Attitudes and Self-assessed Training Needs of Scottish Community Pharmacists to Public Health Practice and Competence. *Pharm World*. 2008; 30: 801-9.
32. Polivka BJ, Stanley SAR, Gordon D, et al. Public Health Nursing Competencies for Public Health Surge Events. *Public Health Nursing*. 2008; 25: 159-65.
33. Poulton B, McCammon V. Measuring Self Perceived Public Health Nursing Competencies Using a Quantitative Approach. *Nurse Education Today*. 2006; 27: 238-46.
34. Witt RR, Almeida MCP. Identification of Nurses Competencies in Primary Health Care Through a Delphi Study in Southern Brazil. *Public Health Nursing*. 2008; 25: 336-43.
35. Özkahraman . Halk Sağlığı Çalışanlarının Toplum Temelli Uygulamalardaki Öz Yeterlikleri [Doktora tezi]. zmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2009.